

המאבק המזרחי לאן?

כנס לציון יובל לפנתרים השחורים
ו-40 שנה ל"לא נחשלים אלא מנוחשלים"
מאת שלמה סבירסקי

הכנס יתקיים ב-ZOOM, שלישי-חמישי, 1-3 ביוני 2021

להרשמה לכנס לחצו כאן

מרכז אדוה
מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל

האוניברסיטה הפתוחה
THE OPEN UNIVERSITY OF ISRAEL
الجامعة المفتوحة

המכון לניתוחי מדיניות
Institute for Policy Analysis

המחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת והמחלקה לספרות, לשון ואמנויות

01/06 יום שלישי

18:00

ערב מחווה: 50 שנה לפנתרים השחורים

יו"ר: גל לוי, האוניברסיטה הפתוחה
ראובן אברג'ל, קוקו דרעי ורחל אשורי-שמש
הנרייט דהאן-כלב, אוניברסיטת בן גוריון - הפנתרים בח' וע'
אבי סבג, בית הספר מוסררה לאמנות וחברה ירושלים - מוסררה בין שבר לאיחוי

20:00

הכנס ילווה בתערוכת ספר "הפנתרים השחורים" (1999, עורך: אבי סבג)
מוסררה - ביה"ס הרב תחומי לאמנות וחברה ע"ש נגר. כמו כן יוצגו שערים
מעיתונות מזרחית אלטרנטיבית.

אוצרת גלריית האוניברסיטה הפתוחה: כרמית בלומנזון

09:00

מליאת פתיחה: 40 שנה "לא נחשלים אלא מנוחשלים"

יו"ר: יוסי דהאן, המרכז למשפט ולעסקים
דבי ברנשטיין, אוניברסיטת חיפה
רפא בן-שושן, הארגון העולמי של יהודי צפון אפריקה ותנועת עודד
רותי גור, אשה לאשה מרכז פמיניסטי חיפה
שלמה סבירסקי, מרכז אדוה

10:30

15 ד' הפסקה

מושבים מקבילים

א. האם יש כלכלה פוליטית מזרחית?

יו"ר: תמר אורן, אוניברסיטה הפתוחה
אפרים דויד, אוניברסיטת בן גוריון בנגב - 40 שנה לספרו של שלמה סבירסקי "לא נחשלים אלא מנוחשלים" ממבט מרקסיסטי
אריה קרמפף, המכללה האקדמית תל אביב יפו - האם יש כלכלה-פוליטית של המזרחיות בישראל?
שאל דוק - שילוב אתניות בתיאוריה כלכלית פוליטית – אתגר מתמשך

ב. דיבור מזרחי

יו"ר ומגיבה: אסתי שושן, ארגון נבחרות
טליה בן-צור, אוניברסיטת אריאל - מזרחים חסרי בושה
חייתה נוריאל, המכללה האקדמית אונו - "למדתי לדבר אצל הכאבים": נרטיבים של כוח בהתפתחות זהות ומנהיגות של מנהלות בתי ספר כנשים מנהיגות
אריאל דוד, האוניברסיטה העברית - לא קבוצה ולא מעמד: הצעה לאפיסטמולוגיה מחקרית ופוליטית חדשה של אתניות מזרחית

ג. מזרחיות כקטגוריה בזירה סטטיסטית, אקטיביסטית ומשפטית

יו"ר: ענת לייבלר, אוניברסיטת בר אילן
איסי רוזן צבי ויובל יקותיאל, אוניברסיטת תל אביב - מקומו של השלטון המקומי במימוש הזכות לתרבות של מזרחים בישראל
סיגל נגר רון, המכללה האקדמית ספיר - על העלמות הקטגוריה "מזרחים" מהסטטיסטיקה הלאומית ומשמעויותיה
ענת לייבלר, אוניברסיטת בר אילן - אקטיביזם באמצעות מספרים (statactivism) או מחאה זהותנית

מושבים מקבילים

א. הפנתרים השחורים בשנות ה-60 וה-70

יו"ר: הנרייט דהאן-כלב, אוניברסיטת בן גוריון
דורון טימור, יד טבנקין והאוניברסיטה הפתוחה - "סוף סוף גם אנחנו באוניברסיטה":
הסטודנטים ו"הפנתרים השחורים" בראשית שנות ה-70: תמיכה פטרונית או שותפות
לב גרינברג, אוניברסיטת בן גוריון - הפנתרים השחורים כמבשרי השמאל המזרחי –
פעילות בהקשר פוליטי משתנה, 1973-1982
עודד היילברונר, מכללת שנקר והמרכז הבין תחומי בהרצליה - הפנתרים השחורים:
1968 ישראלי?
אודי כרמי, המכללה האקדמית תל-חי - הספורט כאמצעי חינוכי ושיקומי, הפנתרים
השחורים כחקר מקרה

ב. שולחן עגול: המאבק על העאסי - שיח פעילות ופעילים

יו"ר: סיגל הרוש יונתן, הקשת הדמוקרטית המזרחית
חדד פרח בן חמו יאיר
דרעי שלי ווקנין נתי

45 ד' הפסקה

מושבים מקבילים

א. שולחן עגול: ואדי סאליב - גנאולוגיה חיפאית של מזרחיות

יו"ר: נעמה לזימי, חברת מועצת העיר חיפה
מיכאל וקנין, מנהל אמנותי של אירועי 60 שנה למרד בוואדי סאליב
גליה אביאני, אוצרת התערוכה "דגל שחור בעיר אדומה, ואדי סאליב 1948 - 2019",
מוזיאון העיר חיפה
שהירה שלבי, סגנית ראש עיריית חיפה

ב. היהודים והערבית לאור חוק הלאום: היסטוריה. תרבות, משפט

יו"ר: צבי בן-דור, אוניברסיטת ניו יורק
ורד מדר, התיכון לחינוך סביבתי מדרשת בן גוריון - תרבות בעל-פה ומרחב יהודי בערבית
אלמוג בהר, אוניברסיטת תל-אביב - הערבית כשפה יהודית
נטע עמר-שיף, עורכת דין לזכויות אדם - העתירה המזרחית כנגד חוק הלאום

15 ד' הפסקה

מושב מליאה

השקה לספר – "תיאטרון ופרפורמנס מזרחי"

יו"ר ומגיב: נפתלי שם-טוב, האוניברסיטה הפתוחה

חנה וזאנה גרינולד, תיאטרון יפו - בלוק 30: חווית השיכון בישראל

שלמה וזאנה, המכללה האקדמית ספיר - לשון בצבעים: הפנינג וגרילה בדרך לחוק

הדיוור הציבורי ובג"צ הקרקעות

אלעזר בן לולו - לאַרְיִסָה, ולא לְעָרוּסָה: זהות ופרפורמנס בליין מסיבות הגייז המזרחי

הראשון

מושבים מקבילים

א. מזרחיות - אג'נדה פוליטית של שחרור אזרחי

יו"ר: משה (שיקו) בהר, אוניברסיטת מנצ'סטר
דוד חמו - "עיתון אחר" 1983-1996
צבי בן דור, אוניברסיטת ניו יורק - בין הפנתרים ל"לא נחשלים": עלייתו ונפילתו של העשור ה"גלובלי" של המזרחים
גל סתו, אוניברסיטת סירקיוז - פמיניסטית = מורדת: מה השתנה משנת 1991 לשנת 2021?
מאיר עמור, אוניברסיטת קונקורדיה - "עיתון אחר": מזרחיות של שחרור

ב. בין הדרום הגלובלי ללוקאלי - המאבק המזרחי מחוץ לגבולות מדינת הלאום הישראלית

יו"ר: רעות ריינה בנדריהם, הטכניון ומכללת ספיר
יובל עברי, אוניברסיטת ברנדייס - מבני המקום למהגרים: מבט חדש על שורשי המאבק המזרחי בישראל/פלסטין
אביעד מורנו, אוניברסיטת בן-גוריון - מוסררה-מונטריאול: סולידריות יהודית-מרוקאית עולמית בעקבות המאבק המזרחי בישראל
תמריעל ג'בלי, אוניברסיטת בן-גוריון - המאבק המזרחי בעיתונות יהודית אמריקאית - עד להופעת הפנתרים השחורים

ג. שולחן עגול: להיות שחור-ה: אסתטיקה של שחורות ותרבות-נגד

יו"ר: מור כהן, אוניברסיטת מנצ'סטר מטרופוליטן
נועה חזן, אוניברסיטת ניו יורק
אפרת ירדאי, אוניברסיטת תל אביב
סמירה סרייה, אקטיביסטית, שחקנית יוצרת ואמנית

מושבים מקבילים

א. "השיח השלישי": פסיביות ואקטיביות בדיון על שייכות וזהות

יו"ר: הילה שלם בהרד, אוניברסיטת בן גוריון בנגב
לאה חביף, האוניברסיטה העברית - כשאת אומרת "טראומה מזרחית" למה את מתכוונת?

מעין נהרי, אוניברסיטת תל אביב ועמותת עמר"ם - "קח את התעודה שלך ותזרוק לפח": הצטלבויות בין האקדמיה והעולם שמחוצה לה בפרשת ילדי תימן, מזרח ובלקן

מתדיינת: חדווה אייל, אוניברסיטת בן גוריון בנגב ואוניברסיטת חיפה

ב. ממאבק למוביליות למוביליות במאבק

יו"ר: ניסים ליאון, אוניברסיטת בר-אילן
ארז טרבלסי, מכללת הרצוג להכשרת מורים והמכללה האקדמית אשקלון - לשאלת המחאה המזרחית בציונות הדתית

גלית ברקת דניאלי, אוניברסיטת בר-אילן - משטרי הומוגניות: אתנו-לאומיות ומגדר בארגוני מדינה

אורי כהן, אוניברסיטת תל אביב - חסימת התיב החברתי באוניברסיטה הפתוחה: מוסדות הניהול והמועצה להשכלה גבוהה 1974-1987
מירית חייבי ברק, אוניברסיטת חיפה - כאבי מוביליות: מהו המחיר אותו משלמים מזרחים מוביליים?

ג. שולחן עגול: ועדי הורים כמקדמי שוויון: מודל הפעילות של ארגון ה.ל.ה.

יו"ר: נוגה דגן-בוזגלו, לשעבר יועצת משפטית וחברת ועד ה.ל.ה.
יהודה עמיחי, לשעבר מנחה קבוצות הורים, ה.ל.ה.
תגריד שבייטה, לשעבר מנחת קבוצות ויועצת משפטית בחברה הערבית, ה.ל.ה.
סופי מעתוק, לשעבר חברת הוועד המנהל של ה.ל.ה.

09:00

מושבים מקבילים

א. המאבק המזרחי ברשתות החברתיות

יו"ר: יונית נעמן, העוקץ

אלינור ארזי, עורכת דין, מבקרת בתי הסוהר - אקטיביזם ותודעה ברשת
 רחלי סעיד - הממזרות שינו את הכללים: האתיקה של המדיה החדשה
 אסף דרעי ואפרת פודם, המכללה למנהל - תביעות השתקה - המוטציה הישראלית
 למאבקים חברתיים

יעל צדוק, עמותת אחים וקיימים - מי מפחד מפרשת ילדי תימן?

ב. צדק חלוקתי והמאבק על הקרקע

יו"ר: ירון הופמן-דישון, מרכז אדוה

אמיר גולדשטיין, המכללה האקדמית תל-חי - אשר נזרי והמאבק על צדק חלוקתי
 בגליל העליון, 1959 - 1961

ימית מלול-ינאי, אוניברסיטת חיפה - כולם מדברים על שלום, אף אחד לא
 מדבר על צדק

דוד בן-שבת, מייסד אָרְץ שָׁם - מדוע ועבור מי הומצא המרחב הכפרי?

15 ד' הפסקה

10:15

10:30

מליאה שולחן עגול

מנהיגות אקדמית והשאלה המזרחית - מבט מכס הנשיאות

יו"ר: הילה דיין, אמסטרדם יוניברסיטי קולג'

יפעת ביטון, המכללה האקדמית אחוה

משה כהן-אליה, המרכז האקדמי למשפט ולעסקים

נסים בן דוד, מכללת הגליל המערבי

11:30

מושבים מקבילים

א. ש"ס והמאבק המזרחי: דת, מעמד וזהות אתנית

יו"ר: יואב פלד, אוניברסיטת תל אביב
אסתי שושן, ארגון נבחרות - תנועת ש"ס והסיפור של הפריפריה החרדית
ניסים ליאון, אוניברסיטת בר-אילן - במה תרמה ש"ס למאבק המזרחי?
סמי שלום שטרית, מכללת ספיר - ש"ס: אוספי הפירות רחקו מן העץ
יואב פלד, אוניברסיטת תל אביב - המחאה הפופוליסטית: מדוע מזרחים ממשיכים להצביע לליכוד ולש"ס?

ב. "מהפכה של שמחה" - פדגוגיה מזרחית מבית הספר עד לאקדמיה

יו"ר: חגית כהן אליהו
אילנה יונה וסלי ארקדש, עמותת קדמה לשוויון בחינוך; עמית בוטבול, בית ספר נווה חוף; שלומית דרעי, בית ספר קדמה ירושלים - הכיתה כזירה שמקדמת צדק חברתי
פדגוגיה של מורכבות
חגית כהן אליהו, האוניברסיטה העברית, הקרייה האקדמית אונו ובית ספר קדמה
יוסי רחמים, הקרייה האקדמית אונו - פדגוגיה מזרחית וחדשנית באקדמיה

צילום: תמי פיליפ

מושבים מקבילים

א. ייצוג בתרבות

יו"ר: נפתלי שם-טוב, האוניברסיטה הפתוחה
עינת לחובר, מכללת ספיר - "פועלת שחורה במפעל אפור": סיקור מאבקי נשים פועלות ומאבק הפנתרים השחורים בראשית שנות השבעים בעיתון הנשים לאשה ניסים כץ, מכללת כנרת - צופים אך מכחישים: תפיסות של מזרחים את הייצוג שלהם בטלוויזיה הישראלית
איתמר (טובי) טהר-לב, האוניברסיטה העברית ואבי הרן מוטהדה, אוניברסיטת חיפה - בין השוטר אזולאי לאיזי בכר: תמורות מעמדיות וייצוג המזרחים במדיה

ב. הסללה ומאבק בהסללה

יו"ר: יעל בן-יפת, הקשת הדמוקרטית המזרחית
מירית חייבי-ברק, אוניברסיטת חיפה - בקרוב תגיע רחוק?: קריאה דיסקורסיבית ביקורתית של מדיניות החינוך המקצועי בישראל
נופר עיני, אוניברסיטת חיפה - אוריינטציית עתיד של תלמידי חינוך מקצועי: "לקום עם חיוך, ללכת לעבודה, ללכת לישון. לא מבקש יותר."
ניסים אבישר, מכללת סמינר הקיבוצים - חינוך משנה מציאות: חינוך מזרחי, לא למזרחים בלבד
שירה אוחיון, משוררת חוקרת תרבות ואשת חינוך - היסטוריית האין של מדינת ישראל

ג. מזרחי, ימני, מסורתי

יו"ר: ישראלה שאער מעודד, אוניברסיטת תל אביב
אור סיונוב - המזרחים והימין
שיקו בהר, אוניברסיטת מנצ'סטר - לא בשר ולא חלב? מסורתיות, מסורתיות, והמאבק המזרחי (הפמיניסטי) במאה ה-21
אשר סוזין, המכללה האקדמית הדסה ירושלים - המרכיב המזרחי וברית המנוחשלות בפמיניזם החרדי
טל מלכא, אוניברסיטת תל אביב - פאקינג שבט: מזרחיות ואוריינטליזם בסדרה הנערים

מושבים מקבילים

א. ייצוג מזרחים ומזרחיות בספרות

יו"ר: יובל בן עטיה, האוניברסיטה הפתוחה
גילה דנינו-יונה, ויצו חיפה - לעירית מהקטמונים אין מושג על הפנתרים השחורים:
הכחדה סימבולית של המאבק המזרחי במקביל לעיצוב הזיכרון הקולקטיבי ביחס
למזרחים בסדרת ספרים לנוער של גלילה רון-פדר-עמית
הודא אבו מוך, האוניברסיטה הפתוחה - ייצוג הערבים ותרבותם ביצירתו של יצחק שמי
אבי-רם צורף, האקדמיה ע"ש פולונסקי, מכון ון ליר בירושלים - מזרחים כ"פתרון
ספרותי"? ספרות מזרחית בין היברידיזם למאבק

ב. המאבק המזרחי בשנות ה-50

יו"ר: אריז' סבאע-ח'ורי, האוניברסיטה העברית
גדי אלגזי, אוניברסיטת תל אביב - כך זה התחיל: התגבשות דפוסי מחאה מאורגנת
במעברות, 1951-1952
סמדר שרון, אוניברסיטת תל אביב, האוניברסיטה הפתוחה והמכללה האקדמית תל-
אביב-יפו - ה"אשכנזים" ילמדו בגימנסיות וילדינו ישארו בורים בחקלאות?: מאבקים
במושבי-עולים בשנות החמישים
שי חזקני, אוניברסיטת מרילנד, קולג' פארק - רדיקליזציה של מרוקאים בין קזבלנקה
לואדי סאליב, 1956-1959

ג. קולוניאליזם, אלימות והתנגדות

יו"ר: מחמד מסאלחה, האוניברסיטה הפתוחה
נעמן טל, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב - קולוניאליזם כהתנגדות: המתיישבים המזרחים
והמאבק על שליטה בקרקע בתוך הקו הירוק בשנות השישים והשבעים
הלל כהן, האוניברסיטה העברית - אלימות אנטי ערבית בישראל הקטנה ו"השאלה
המזרחית" (1949-1967)
יאיר יאסן, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב - הבניית היררכיה של אזרחויות: יחסי המשטרה
והמאבק המזרחי בשלושת העשורים הראשונים למדינה

מושבים מקבילים

א. אי-שוויון אתני בהשכלה הגבוהה בישראל- מבט עכשווי

יו"ר: סיגל נג-רון, המכללה האקדמית ספיר
 ינון כהן, אוניברסיטת קולומביה; יצחק הברפלד, סיגל אלון, אוניברסיטת תל-אביב;
 אורן הלר, ומירי אנדבלד, המוסד לביטוח לאומי - פערים אתניים ומגדריים בהשכלה
 גבוהה ובשכר בקרב בני הדור השני והשלישי של יהודים ילידי ישראל
 מוטי גיגי, סיגל נג-רון ותמי רזי, המכללה האקדמית ספיר - אי שוויון לאומי, אתני
 ומגדרי באקדמיה: מכללת ספיר כמקרה מבחן
 הילה דיין, אמסטרדם יוניברסיטי קולג' - שושלות אקדמיות והמאבק לבניית אליטה
 חברתית חדשה מהקשת הדמוקרטית המזרחית ועד היום

**ב. זיכרון, השכחה ואחריות: המאבק על הנרטיב המזרחי בתרבות החזותית:
 מושב לכבוד מלאת 20 לספרה החלוצי של אלה שוחט "זיכרונות אסורים"**

יו"ר: שושנה מדמוני-גרבר, אוניברסיטת
 סאפוק, בוסטון
 סיון רג'ואן-שטאג, אוניברסיטת ברנדייס,
 מכללת ספיר ומכללת שנקר - הפוליטיקה
 של הניקיון באמנות פמיניסטית מזרחית
 שירלי בכר, אוניברסיטת קולומביה - העול
 המזרחי של מסירת הקונפליקט הישראלי/
 פלסטיני לעולם בסדרה הנערים
 נועה חזן, אוניברסיטת העיר ניו יורק -
 איקונוקלאזם מזרחי- פרוגרמה
 מירב אלוש-לברון, אוניברסיטת תל-אביב -
 האתיקה של המבט והפוליטיקה של העדות:
 קולנוע תיעודי מזרחי כמרחב של היזכרות

מושבים מקבילים

א. המאבק המזרחי והסכסוך הישראלי-פלסטיני: מעמד, אתניות ולאומיות
יו"רים: אופיר עבו ויואב קפשווק, המכללה האקדמית כנרת
יעל ברדה, האוניברסיטה העברית בירושלים ואוניברסיטת הארוורד - דה קולוניזציה
ודרכים שונות שבהן יכול הסכסוך לבוא על סיומו מנקודת מבט מזרחית
אורלי נוי, שיחה מקומית - ההתרסה הכפולה של הפנתרים השחורים
אופיר עבו ויואב קפשווק, המכללה האקדמית כנרת - עמדות של מזרחים מסורתיים
כלפי תהליך השלום עם הפלסטינים: דת, אתניות ומעמד
מתדיין: אמל ג'מאל, אוניברסיטת תל אביב

ב. פרקטיקות של מאבק ושינוי

יו"ר: ליהי יונה, אוניברסיטת קולומביה
נטע זיו, אוניברסיטת תל אביב וספיר סלוצקר עמראן, שוברות קירות - מקומה
של הזהות המזרחית במסגרת עבודתם המקצועית של עורכות ועורכי דין מזרחים,
הפועלים למען שינוי חברתי
יהלומה זכות, חוסן קהילתי אופקים - מאבק לקידום חברה אזרחית מקומית:
שייכות ושותפות
וויאן חפיי-דגמי, הקריה האקדמית אונו והמכללה האקדמית אחוה - המאבק
"המזרחי" הראשון? סאטיאגראהא בישראל: דפוסי מחאה בהשתלבותם של יהודי
הודו בעשור הראשון

15 ד' הפסקה

מליאת סיכום

המאבק המזרחי לאן? מושב פעילים ופעילות

יו"ר: איציק ספורטא, אוניברסיטת תל אביב
ריקי כהן בנלולו, "לא נחמדות לא נחמדים" ופורום הדיור הציבורי
איתי סבירסקי, כוח לעובדים
אבי ילאו, יו"ר מפלגת צדק, אקטיביסט ויזם חברתי
יהל אזולאי שרעבי, הפורום הלהטב"קי המזרחי
פידא נערה, שתי"ל - הקרן החדשה לישראל

דברי סיכום: יאלי השש, מכללת אור יהודה, אשה לאשה מרכז פמיניסטי חיפה

ועדת ההיגוי:

ד"ר גל לוי

ד"ר רעות ריינה בנדריהם

ירון הופמן-דישון

ד"ר יאלי השש

ד"ר נפתלי שם-טוב

הפקה:

מיכל מור-מילרמן

אסף שמבי

גרפיקה:

ליטל ביטון

